

Literarni sestanek

v „Matici Slovenski“

:: dne 25. januarja 1913. ::

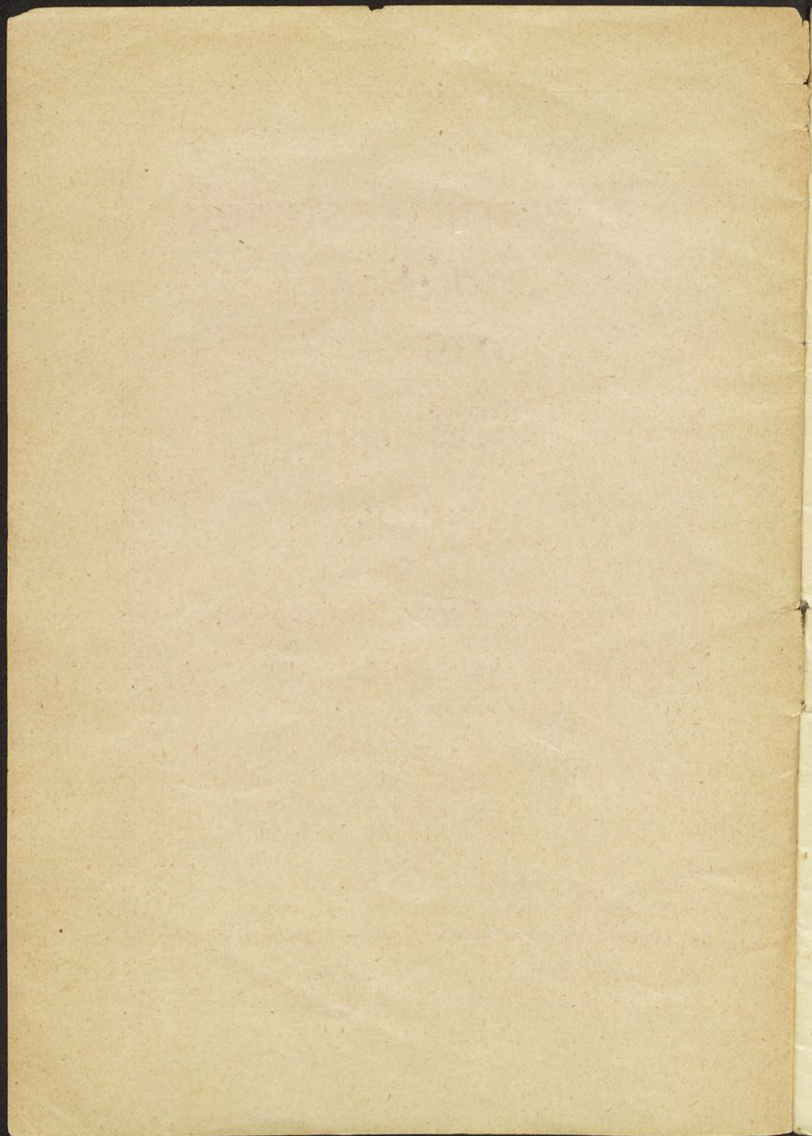
Zapisnik.

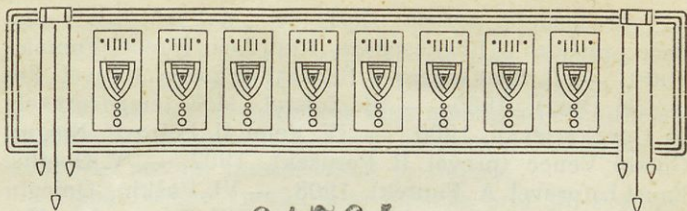

Predmet: Prevodi iz svetovne
književnosti.

Natisnila „Učiteljska tiskarna“. — V Ljubljani 1914.

61764

Literarni sestanek

v „Matici Slovenski“ 25. jan. 1913.

030032981

Zapisnik.

Predmet: „Prevodi iz svetovne književnosti“.

Udeležili so se sestanka: gg. Fr. Govekar, dr. Ilešič, dr. Ivan Lah, Vl. Levstik, urednik Pesek, ofic. Podkrajšek, prof. dr. Pretnar, tajnik Pugelj, urednik Vodeb, prof. Wester.

I.

Predsednik „Matice Slovenske“ poroča, da je povabil na sestanek po časopisih vse, ki se za vprašanje zanimajo, nekatere pa tudi še po posebnih vabilih. Pismo so se pozivu odzvali gg. dr. R. pl. Andrejka, dr. Karel Glaser, Fr. Govekar, knjižničar Simon Gregorčičeve knjižnice Klavs Štefan, dr. Lenard, Vl. Levstik, dr. Pivko, M. Rode, dr. Dragan Šanda, Janko Šanda, dr. Sturm, dr. Vinko Zupan, „Omladina“ ter so nasvetovali to in ono.*

* R. Gradovin je po tej seji v „Dom in Svetu“ 1913, pag. 115 sl. obširno razpravljal o našem vprašanju.

Predsednik poroča: Dosle je „Matica“ izdala sledeče prevode: I. Shakespeare, Kralj Lear (prevel Funtek), 1904, — II. Shakespeare, Beneški trgovec (prevel Zupančič Oton), 1905, — III. Tolstoj, Moč teme (prevela M. Govekarjeva), 1906, — IV. Peter II. Petrović Njeguš, Gorski Venec (prevel R. Perušek), 1907, — V. Goethe, Faust I. (prevel A. Funtek), 1908, — VI. Puškin, Onjegin (prevel dr. Ivan Prijatelj), 1909, — VII. Zeyer, Jan Marija Plojhar (prevel Fr. Maselj), 1910, — VIII. Dostojevski, Spomini iz mrtvega doma (prevel Vl. Levstik), 1912.

Prevajali so se torej Rusi: Puškin, Dostojevski in Tolstoj, Čeh Zeyer, Srb Njeguš; Shakespeare in Goethe.

Gre pred vsem za prevode iz slovanskih literatur, šele v drugi vrsti za neslovanske literature; nemška literatura iz praktičnih vzrokov dosle ni prišla v poštev („Faust“ je izšel izjemoma).

Največ čitateljev sta pač imela prevoda: „Onjegin“ in „Spomini“; potem še „Plojhar“. Ostali prevodi so več ali manj literarne in gledališke vrednosti.

G. dr. R. Andrejka se v svojem poročilu ozira na slovenske prevode svetovne epske proze, ki niso izšli pri „Matici“, ter imenuje sledeče pisatelje, oziroma njih dela: Sienkiewicz (skoro ves); Dickens: Oliver Twist, Povest o dveh mestih; Wallace: Ben Hur; Zola: Polom; Tolstoj: Vstajenje; Prevost: Ženska pisma; Lotti: Islandski ribič; Dostojevski: Ponižani in razžaljeni; Jirásek: Pasjeglavci... „Občinstvo sega... ravno vsled pomanjkanja podobne domače literature po teh knjigah.“ Izšlo je v raznih založništvih mnogo drugih prevodov.

II.

Predsednik opozarja, da nimamo prave evidence o prevodih, ki izhajajo v raznih listih. Poroča se, da se je isti spis Zolov („Vode naraščajo“) prevedel parkrat; roman „Pod jarmom“ bolgarskega pisatelja Vazova je

začel izhajati v „Danu“ baš ko je bil drug prevod vložen pri „Matici“. Dr. Lenard ima v rokopisu izdelano obsežno bibliografijo prevodov iz slovanskih jezikov.

Dr. Lah poudarja, da ima taka bibliografija kulturno-zgodovinski pomen, a nastane vprašanje, kako naj bi tako delo postalo interesentom pristopno.

Debate o tem vprašanju se udeleže prof. dr. Pretnar, Wester, Ilešič, urednik Pesek. Pri tem se izraža misel, naj bi Lenardov rokopis bil v „Matici“ na razpolago onim, ki ga potrebujejo, in nadalje misel, naj bi se v par eksemplarjih prepisal ali pa v „Zborniku“ natisnil. Trebalo bi pa posebe še sproti evidence o vsem, kar se vsako leto prevede ali misli prevesti.

Dr. Andrejka: „Treba bi bilo, obrniti se na slovenske dnevnike, potem na slovenske književnike, naj povedo, kaj so prinesli že prevedenega, oziroma kaj so že prevedli.“

G. Klavs: „Koncem leta naj bi izdajala „Matica“ evidenco prevodov v obliki brošure in jo prilagala slovenskim beletrističnim in znanstvenim revijam.“

Večina gospodov je za to, da se Lenardov rokopis za „Matico“ kupi, nadalje naj se objavi vsako leto prošnja, da bi „Matici“ prevajalci javili, kaj prevajajo.

III.

Ali je podrobnega programa treba ali ne?

G. dr. Andrejka pravi: „Ne čakati in le presojati to, kar se slučajno poda, je „Matičina“ naloga, ampak smotreno mora sama ustvariti slovenskemu narodu dobre prevode svetovne književnosti s tem, da naravnost in precizno razpiše dela, ki jih smatra za vredne prevoda. Med takimi naj si prevajatelj eno izbere, tako da bo po takem „Matica“ napovedovala smer njim, ne obratno.“

Nasprotno pa so se izrazili tudi pomisleki o vrednosti programatične ureditve prevajanja.

G. VI. Levstik je v tem oziru izvajal to-le: „Matica more — dokler izdaja letno en zvezek „Prevodov“ — doseči s svojim programom to, da imamo v kakšnih 30 do 50 letih res. nekakšno minimalno „standard“- knjižnico svetovne literature. Toda posamezni zvezki te knjižnice bodo prejkone različni v jeziku, ki ima gotovo še nekaj evolucije pred seboj. Nadalje se s takim programom zmanjša možnost, ki je vendarle tu — da bi namreč privatni založniki izdali posamezna dela tega programa, še preden jim napoči v „Matici“ ura rešitve. Prelagatelji, ki segajo — kolikor jih je resno vpoštevati — gotovo najrajši po prvih delih, bi morali ali čakati, da pridejo v „Matici“ čez dolgo let na vrsto, ali pa — ker odločuje zanje gotovo tudi moment zaslužka — prevajati mimo „programa“ dela druge vrste, ki jih lahko takoj spečajo drugod.

Vzemimo, da se prelagatelji v takih slučajih ne menijo za program, nego se obrnejo s prevodi, ki spadajo v „program“, pa bi predolgo ne mogli iziti, do privatnih založnikov. Ravno ta verjetnost pa dokazuje, da določitev „programa“ nima velikega praktičnega pomena. Opozoriti pa moram s posebnim poudarkom, da založniki že dandanašnji neradi izdajajo prevode; dela, ki bi stalo enkrat v kakem programu, ne vzame več noben privatni založnik. Zdi se mi torej najnaravnejše, pustiti razvoju prevajalne literature popolnoma prosto pot.“

Če se pa že sestavi program, se je pri tem, kakor izvaja g. VI. Levstik, držati sledečih načel: „Mislim, da bodi ta načrt, obsegajoč standard-dela svetovne književnosti, ki naj se vržejo med narod v razmeroma velikih „Matičinih“ nakladah, tako, da bi imela v doglednem času knjižnica vsakega omikanca svoje slovensko „hrbtišče“. Drugačen „program“ bi bil namreč, vpoštevaje „Matičine“ naloge in možnosti glede na cenó izdajanje knjig brez preveč nujnega uvaževanja trgovskih momentov, docela brezpomemben.

Naravnost potrebno je, uvesti strogo načelo, da naj se izdajajo a) izključno standard-dela, b) v kolikor so spisi istega pisatelja, v enotni opremi. („Matičina“ izdaja slovenskega Shakespearea naj služi pri tem v svarilen zgled!)

Prednost naj bi se dajala v „Matici“ delom, ki bi jih moral čitati vsak omikanec, ki so pa za privatne založnike manj vabljiva, bodisi, ker so preobsežna, bodisi, ker imajo premalo trgovske privlačnosti.

Priporočal bi, da se pri tem ne zamenjavajo mojstri svetovne književnosti s klasiki. Velike „Matičine“ naklade naj trosijo v svet pred vsem tiste knjige, ob katerih se bodo mogli učiti bodoči tvorci slovenske književnosti in ob katerih bo rasel čitajočim masam okus. Eno samo tako delo je kulturno večjega pomena, kakor deset zvezkov zgolj klasikov ali pa sto zvezkov povprečno dobre izvirne literature. Seveda — takšni prevodi morajo biti dela večjih in poklicanih ljudi, skrbni zlasti v jezikovnem pogledu; tu naj vrše razmeroma visoki „Matičini“ honorarji svojo blagodejno nalogo.

Če smatramo to za pribito, je čisto brez pomena vprašanje, kaj naj se prevaja iz tujih, zlasti pa kaj iz slovanskih literatur. Odgovor je enostaven: to kar je vzorno za vse čase in narode. Slovanskih reči se prevaja (in se bo najbrže še v večji meri) po časopisih itd. toliko, da jih je kultiviran čitatelj že do grla sit. Gabrščkova „Slovanska knjižnica“ je kulturno sterilna baš zaradi svoje slovanske ekskluzivnosti. Izvzemši Ruse in kolikor toliko Poljake, smo producirali Slovani doslej kvantitativno mnogo, a kvalitativno (v najvišjem smislu) bore malo.

Da s svojimi izvajanji niti najmanj ne mislim protežirati ekstremne moderne, je jasno.

Jasno pa je tudi, da bi ta „program“, ki vpoštevava izključno umetniško in občekulturno važnost književnih

del, postavil „Matico“ pred nalogo, zanikati vse tesnorsčne vsebinske pomisleke.

Glede lirikov bi predlagal, da jih izdajaj „Matica“ v narodnostno ali drugače grupiranih antologijah, omejenih na ozek krog tem številneje zastopanih najodličnejših reprezentantov. Glede dramatikov, da naj se izdajajo samo izbrana dela. Glede vsega, da naj bo sprejem ali odklonitev poverjena posebnemu lektoratu, sestavljenemu iz danes merodajnih veščakov.

Za sklep bi še omenil, da bi „Matica“ res lahko mnogo koristila slovenski prevodni književnosti — posebno če bi se posrečilo, razširiti število tiskanih pol, ki so za to vsako leto na razpolago. Pri dramah n. pr. bi pa že celo predlagal, da naj se izdado, kadar pride drama na vrsto, po dve do tri v eni knjigi, kar še zmerom ni obseg količkaj obširnega romana!

Poglavitno pa je, da lansira „Matica“ kolikor mogoče **mного** prevodne literature; vsak zvezek nemških izdaj, iz katerih zajemlje naša dorastla in doraščajoča inteligenca svoje poznanje svetovne književnosti, pomaga sušiti slovenski jezik in večja pretirano uvaževanje švabske kulture — je torej kapljica švabstva v pošteno slovensko kri.“

G. dr. Dragan Šanda priporoča sledeče: „Prevodi naj služijo v prvi vrsti temu, da pokažejo naši nerazviti literaturi nova pota umetniškega stvarjanja, dado talentom priliko, spoznati razne načine, v katerih se lahko razmahne njih poetična zmožnost; s tem se potem sam po sebi — kar mora biti slovenskim literatom glavno stremljenje — dvigne splošni umetniški nivô naše literature. Izoblika jezika potom prevoda stoji v drugi vrsti, dasi se je treba nanjo ravno tako ozirati, kakor da bi stala v prvi vrsti. S tega stališča pa, da si slovenska literatura ustvari nove možnosti ustvarjanja, se mi v prevodu zdi potrebno gojiti:

1. dramatiko,
2. epos,
3. čisto filozofijo.

S tem sporedom ni naznačena kaka prednost ene, ampak vsako smatram za iste vrednosti in vsako bi lahko postavil na prvo vrsto.

V dramatiki ne mislim drame takozvanega modernega značaja, s simbolistiko, kakor jo ima Maeterlinck, ali s hlastanjem za „problemi“ kakor v Ibsenu, oboje je izrastek modernega neumevanja bistva dramatične poezije, ki zahteva mogočno koncepcijo v strogih, precizno obrisanih monumentalnih značajih, psihološko globino in resnične, s popolno iluzijo predstavljene tragike življenja. Shakespeare je tu oni veliki vzor, dasi ne edini, in dobro bi bilo čimprej ga prevesti v celoti na slovenski jezik, a seveda ga tudi opremiti — in to velja, da ne pozabim omeniti, za **vsak** prevod sploh — z življenjepisom in komentarjem historično - estetske vsebine, s posebnim ozirom na postanek pesnitve in njen pomen. Zelo važno pa je, da čimprej dobimo drugo panogo dramatike, namreč resno globoko (satirično) komedijo, ki je v slovenskih prevodih, kolikor vidimo, sploh pogrešamo in ki bi bila morda slovenski prozi za literarni razvoj bolj prikladna nego tragika in bi se lahko krasno razcvetela; njo bi za sedaj pred vsem priporočal, torej originale kakor so Molière (Tartuffe, ali druge ne tako specifično v francoskih razmerah tičeče), Aristofan, Menander, Shakespearjeve komedije.

Načeloma sem proti prevodom epiške proze (romanov etc.). Nevezana oblika jezika je preohlapna za poetično vsebino in samo globoki umetniki ji morejo vdihniti umetniško življenje. Pri vsakdanjih talentih prehaja roman iz umetnosti v rokodelsko maniro in povodeni, kakor nam žalostno kaže večji del slovenske proze. Ne kaže torej propadanja pospeševati. Samo vezana be-

sesta je šola poetične ideje in oblike in samo epos in epska poezija vezane besede more naši literaturi biti dober vzor. Tu pa je v svetovni literaturi vse polno prevoda vrednih imen (Milton, Camoens, posebno Byron: Childe Harold in druge pripovedke).

Posebno pa bi mi bili pri srečju prevodi strogo filozofskih spisov. Našim pisateljem manjka filozofske izobrazbe, ki daje šele znak globine in absolutne vrednosti. Grki so bili veliki filozofi in veliki poeti. Prevedite Descarta, Lockeja, Humeja, Kantovo estetiko, sploh znane sisteme (Spinoza), le morda ne fenomenalističnih, in naši literaturi prorokujem najboljše auspicije.“

G. Štefan Klavž želi, naj bi se vsako leto izdajala dva prevoda, eden iz slovanske literature, drugi iz neslovanske.

G. Janko Šanda ni za prevajanje iz slovanskih jezikov, češ, slovanski avtorji naj se izdajajo v izvirnih jezikih s tolmačem pod črto (n. pr. Pan Tadeusz).

Drugače nego Vl. Levstik presoja vrednost prevodov M. Rode, ki pravi: „Gleda naj se na to, da dobimo čim več spisov z nacionalno vsebino. Ako ni dobiti originalnih, je poseči po čeških in drugih.“

Predsednik naglašja, da če sestavljamo program prevodov, pri tem nikakor ne mislimo le na program, ki naj bi ga izvršila baš in edino le „Matica“; mislimo marveč na program, ki naj bi ga izvršil slovenski narod v obče.

Gradovin piše v „Dom in Svetu“: „Organizacijo prevajanja si predstavljam tako-le, da bi vsi naši literarni zavodi in izdajatelji na podlagi določenega programa, ki bi ga za vsako leto v sporazumu med seboj razdelili, sami razpisavali, oziroma oddajali prevode del, ki jih oni sami določijo, ne pa, da bi od slučaja do šele čakali, da pride kak predlog pred nje.“

IV.

Kdor sestavlja in sestavi program, se mora brž tudi vprašati, kako ga izvrševati.

V tem oziru pravi Vl. Levstik: „Zelo koristno bi bilo, če bi se dala najti pot, da se razpoložljivi prevodi standard-del takoj zagotove „Matici“ vsaj z $\frac{2}{3}$ do $\frac{3}{4}$ predujmom, ker je za marsikaterega prelagatelja včasih nujno, da dobi denar, zasebni založniki pa gotovo ne tiskajo nad 1000 do 1500 izvodov in so še tisti razmeroma predragi.“

G. komisar dr. R. Andrejka: „Matica naj se sama obrne na prevajatelje. Izvrstni prevajalci so: Šorli, Župančič, Funtek, Levstik.“ Dodati bi bilo še n. pr. za italijanščino dr. Gradnika, nadalje Debeljaka itd.

Vrednost prevodov bi dvignile ilustracije. Pritegniti bi bilo zato, kakor pravi dr. Andrejka, slovenske ilustratorje.

Pri vprašanju, kateri prevodi bi za serijo „Prevodov“ prišli pred vsem v poštev, je najprej konstatirati, kaj je v rokopisu že prevedeno ali se prevaja.

Dr. Vojeslav Mole prevaja poljskega pisatelja Prusa roman „Faraon“, nadalje „Pana Tadeusza“ in pripravlja antologijo poljske poezije v 19. veku.

Dr. Lenard ima za tisk pripravljen Tetmajerjev spis „Na skalnem podhalu“. (Zbirka novel iz življenja poljskih gorjancev.)

Dr. Lah se bavi s „Češko antologijo“.

„Matica Slovenska“ je načeloma v svoj program že svoj čas sprejela Shakespearea.

Dr. Karel Glaser je prevel drame: Rihard III., Makbeth, Vesele žene windsorske, Krotitev zle žene.

V.

Konkretni nasveti, kaj naj bi se prevedlo. (Nekatera nasvetovanih del so že prevedena.)

Srbohrvaščina.

Tu je delati na to, da postanejo izvirniki naši publiki pristopni in povsem umljivi. Le širšim masam bi bilo dajati prevode; za Matičarje zadoščajo komentarji. Priznati pa je, da je cirilica dosle bila močna ovira pri čitanju srbskih knjig.

„Dom in Svet“ predlaga: Od Slovanov izločim Hrvate in Srbe, ker njihovo pripovedno slovstvo (Šenoa, Tomića, Gjalskega) čitamo lahko v njih jeziku. Samo glede srbskih narodnih pesmi bi bilo zelo želeti, da se tiskajo v latinici in postanejo tako dostopne tudi našim širšim slojem. Saj so vendar tako krasne, da je celo Goethe že pred sto leti njih krasoto spoznal in jih celo prevajal.

Bolgari.

Vojni dogodki letošnjega leta, umetniško obdelani, bi bili privlačna snov. — Vazov „Pod jarmom“. (Roman. Ilustracije.)

„Dom in Svet“: „Od bolgarskega slovstva ne poznam nič, kar bi bilo svetovnoslavnega.“

Ruščina.

Priporočajo:

G. Vladimir Levstik: Tolstega „Vojno in mir“.

G. dr. Andrejka: Tolstoj: „Ana Karenina“, „Vojna in mir“. — Dostojevski: „Razkolnikov“. — Turgenjev: „Otc i sinovi“ (prejšnji prevod preokoren). — Gogolj: „Revizor“, „Valovi pomladi“. — Puškinove „Novele“.

G. Št. Klavs: L. Andrejev. — M. Arcibašev: „Sanin“ (in še kak drug spis). — Gončarov: „Oblomov“. — A. Kuprin: „Norec“. — M. Lermontov: „Junak našega časa“. — Merežkovski „Leonardo da Vinci“. — A. Rodionov. — Verbiekaja: „Tanja“.

G. Fr. Govekar: Dm. Serg. Merežkovski: „Krist in Antikrist“: „Julian Odpadnik“ (str. 325), „Leonardo da Vinci“ (str. 562), „Peter Veliki“. — L. N. Tolstoj: „Vojna in mir“. — M. Dostojevski: „Bratje Karamazovi“ (roman), „Idiot“ (roman), „Igralec“ (roman), „Večni soprog“ (roman). — Arcibašev: Revolucionarne povesti. — Gončarov. — Čehov: „Življenje“ (roman).

Dr. V. Zupan: Dostojevski: „Idiot“, „Demoni“, „Bratje Karamazovi“. — Merežkovski: „Julijan Apostata“, „Leonardo da Vinci“, „Peter Aleksej“. — Tolstoj: „Vojna in mir“.

G. Rode: Tolstoj: „Kreutzerjeva sonata“.

Potemtakem predlagajo:

Tolstega „Vojno in mir“ gg. Levstik, Andrejka, Govekar, dr. Zupan.

Dostojevskega predlagajo gg. Andrejka, dr. Zupan in G. Govekar, in sicer predvsem: „Bratje Karamazovi“.

Merežkovskega predlagajo gg.: Klavs, Govekar, dr. Zupan, in sicer iz trodelnega romana „Krist in Antikrist“ zlasti „Leonarda da Vinci“.

Drugi ruski pisatelji: Turgenjev, Gogolj, Puškin, Andrejev, Gončarov, Kuprin, Lermontov, Rodionov, Verbickaja, Arcibašev, Čehov.

„Dom in Svet“ predlaga: „Iz bogate ruske literature bi priporočal za čimprejšnje prevajanje, oziroma obelodanjenje: Andrejev: „V megli“, Gogolja „Mrtve duše“ in „Mirgorod“, Gorkega novele in povesti, posebno „Trije“ in „Ilija“, Tolstojevi deli „Ana Karenina“ in „Vojna in mir“. Ravno tako nujno je, da se prevedejo Turgenjeva „Otec in sinovi“ (slovenski prevod, dokaj dober, je že pošel), Dostojevskega „Razkolnikov“, „Bratje Karamazovi“ in „Demon“. Tudi Puškinove povesti „Hetmanova hči“ (ki je razprodana) ter epske pesnitve „Ujetnik v Kavkazu“, „Cigan“ in „Tolovajski bratje“ naj bi se prevedle.“

Več teh del pa je v slovenskih prevodih že izšlo.

Poljščina.

Dr. Lenard predlaga: Tetmajerja, Žeromskega, Reymonta, Wyspianskega.

Dr. Mole predlaga: Boleslav Prus „Faraon“.

Dr. Zupan predlaga: Mikiewicz: „Pan Tadeusz“, Konopnicka „Pan Balcer v Braziliji“.

G. Govekar: Tetmajer „Angel smrti“. Roman,

G. Klavs priporoča Konopnicko, Orzeszkovo, Prusa, Reymonta, Sieroszevskega W., Tetmajerja, Žeromskega.

Potemtakem predlagajo Tetmajerja: gg. dr. Lenard, Govekar, Klavs; Žeromskega in Reymonta: gg. dr. Lenard in Klavs; Prusa dr. Mole in Klavs.

„Dom in Svet“ predlaga: Izmed Poljakov imamo Sienkiewicza skoro v celoti preloženega, in tudi nekaj malega od E. Orzeszkove. Od slednje naj bi se vendar preložilo „Bene nati“, „Avstralci“ in „Iskre“. Omeniti moram izmed modernih Przybyszevskega, enega najduhovitejših pisateljev, ki pa bo zanimal pač le literarne gurmande.

Češčina.

G. Klavs predlaga: Beneš Třebizsky, Jirásek A., Vrchlický, Zeyer.

Karasek predlaga Raisa.

Dr. Fr. Heric priporoča Svat. Čecha „Lešetinský kovař“ (boj malega človeka z nemškim kapitalom za rodno zemljo).

„Dom in Svet“ predlaga: „Nujno bi poudarjal potrebo, da se obrne večja pozornost češki literaturi, posebno Svatopluku Čehu, ki je znan po svojih krasnih zgodovinskih povestih, potem Vrchlickemu in njegovim izbornim novelam, dalje Jirásku, od katerega imamo sicer dvakrat prevedene „Pasjeglavce“, a bi tudi povesti „Proti vsem“ in „Pobratimstvo“ zaslužili, da se prevedeta. Od romantičnega Zeyerja priporočam povest „Amis in Amil“ in od Gabriele Preisove njene novele.“

Iz slovaščine

bi bilo uvaževati: Hurban: „Suha veja“. (Roman.) — Martin Kukučin: „Dom na pobočju“ ali „Novele“.

Francoščina.

Flaubertov svetovni roman „Madame Bovary“ je nasvetovalo uredništvo „Omladine“ v Pragi, dr. Zupan, Govekar, prof. dr. Fr. Sturm, Klavs. Roman pa je med tem že izšel ali izide v kratkem.

Dr. Zupan predlaga: Hugo: „Notre Dame de Paris“. — Maeterlinck: „Življenje čebel“ (La vie des abeilles). — Maupassant: „Fort comme la mort“. — Murger: Scènes de la vie de Bohème“. — Mistral: „Mireio“ (verzi). — Zola: „Germinal“ in „L'assomoir“.

G. Govekar predlaga romane Anatola Francea, Flaubertov roman „Salambo“, Maupassantova romana „Življenje“ in „Naše srce“. — Bourget. — Balzac („Chagrinova koža“). — Andre Gilde: „Immoralist“; „Tesna vrata“. — Remy de Gourmont: „Dekliško srce“. — Zola (izbor novel in romanov).

Prof. dr. Fr. Sturm predlaga, da izda „Sl. Matica“ med svojimi „Prevodi“ iz francoske literature sledeča dela klasične vrednosti: a) iz starejše literature: Stendhal (Henri Beyle, 1783—1842) njegov roman „Rouge et Noir“ (1830). — Iz Balzaca „Eugénie Grande“. — Flaubert (1821—1880): „Madame Bovary“ (1857), ki je mojstrsko delo modernega romana; eventualno tudi „Salambô“ (1862). — b) Iz moderne literature zasluži, da se posloveni iz Anatole Francea „Thaïs“. (Anton Debeljak je že poslovenil iz Anatole Francea: „Otok Pingvinov“, še v rokopisu. — Bourget: „Le Disciple“.

G. Klavs predlaga: A. Daudet, H. Balzac, Flaubert G. („Salambô“), A. France, Hugo („Les misérables“ in „Notre Dame de Paris“), Lotti P. („Madame Chrisan-

thème“. Le roman d'un Spahi), Prévost, M. Zola (romani „Evangelije“).

G. VI. Levstik predlaga: Balzac, tri do štiri romane („ki itak niso zelo obsežni, posamezno delo bi ne predstavilo do dobra tega Shakespeareja v romanu“), Flaubert: „Salambo“.

G. Andrejka: Hugo: „Zvonar cerkve Naše Device Marije“. — Lesage: „Šepavi škrat“. — Flaubert: „Salambo“. — Mérimé: „Carmen“. — Daudet: „Froment jun. in Risler sen.“ — Maupassant: drugo vrsto novel.

Potemtakem predlagajo Flauberta („Salambo“): gg. Govekar, Sturm, Klavs, Levstik, Andrejka.

Hugo: gg. dr. Zupan, Klavs, Andrejka.

Maupassant: gg. dr. Zupan, Govekar, Andrejka.

Anatola Francea: gg. Govekar, Sturm.

Zola: gg. dr. Zupan, Klavs.

Balzac: gg. dr. Sturm, Levstik in Govekar.

Dom in svet predlaga: Kar se tiče francoske literature, omenim predvsem Viktor Hugonovo romantično „Notre dame de Paris“; od starejših Francozov naj bi se preložila izvrstna satira Le Sageja „Šepavi škrat“ (Le diable boiteux) in p Mériméejeve novele, predvsem mična „Carmen“. Ena najkrasnejših povesti je Flaubertov „Salambo“, ki slika zadnji boj Kariagine proti Rimljanom; literarnim gourmandom, (ne pa ljudstvu) bi ugajala njegova „Madame Bovary“. Potem je omeniti Daudeta z njegovimi izrednimi deli: Pisma iz mojega mliha“, deloma so že objavljena, „Fromont junior in Risler senior“, „Nabob“; njegov „Tartarin iz Tarascona“ je sicer preložen, a ne tako, kakor zasluži, menda je tudi že pošel. Bourget nam je znan po svoji „Razporoki“; zanimiva je tudi njegova lepa povest: Obljubljena dežela“ (La terre promise), Od Anatola Francea bi toplo priporočal za prevod njegovo globoko novelo: Krivda Silvestra Bonnarda“. Od modernega Huysmansa pa njegov roman: „A rebours“. Od Emila Zole poznamo eno

glavnih del: „Polom“ v dobrem Levstikovem prevodu; ne bilo bi odveč, da se prevede njegov socialni (proti-alkoholni) roman „Ubijač“ (L'assomoir) in da se priobčijo njegove „Vode naraščajo“ v knjigi. Tudi od moralno pedagoških spisov François Coppéeja bi kazalo kaj prevesti; on je predstavnik takozvane rodbinske literature med Francozi. Končno omenim še Maupassanta, Maeterlincka in Prévosta, ki pa ne pišejo za široke plasti naroda, ampak le za gotove, socialno precej dozorele razmere in kroge.

Angleščina.

G. Klavs predlaga: Kipling „Kim“, „Luč je ugasnila“. — Sinclair Upiton: „Metropolis“. — Poe E., Shaw B.: „Künstlerliebe“, „Amateursozialist“. — Jerome K. J., Mark Twain, O. Wilde, Scott W.

G. dr. Andrejka: Pred vsem Shakespeare. Tega nam je sila treba, ako hočemo vzgojiti slovensko dramo, pred vsem: „Othello“, „Ukročena neubogljivka“, „Vesele žene vindsorske“, „Zimska bajka“, „Sen kresne noči“, „Komedijska zmešnjav“, „Mnogo vrišča za nič“. (Takozvane kraljevske drame so nam že bolj tuje.) — Dickens, n. pr.: „Picknick Papers“. — Bulwer: „Zadnji dnevi Pompeja“. — Thackeray („za mladinsko slovstvo vendar enkrat“). „Defoe Robinson Crusoe“ („škandal je, da ga nimamo iz originala prevedenega“). — Cooper (mladinsko slovstvo).

Dr. Zupan: Shakespeare, kar ga še ni prevedenega, n. pr. „Drame o kraljih“, „Sen poletne noči“. — Dickens: „David Copperfield“, „Picknickovci“, „Domberij in sin“. — Kipling: „Nova knjiga iz Džungle“, „Luč je ugasnila“. — Lubbock Sir: „Radosti življenja“, „Lepote prirode“.

„Dom in Svet“ predlaga: Iz bogate angleške literature, ki se odlikuje po živahnosti in zanimivosti dogodov in slik, omenjam predvsem Bulwerja, čigar „Ri-

enzija“ imamo preloženega. Še bolj bi zaslužilo prevoda njegovo svetovnoznano delo: „Zadnji dnevi Pompeja“, ravno tako tudi: „Eugen Aram“, „Pelhan“ in „Caxton“. Od znamenitega Dickensa imamo prevedeni večji deli: „Oliwer Twist“ in „Dve mesti“ v izvrstnem Župančičevem in Izidora Cankarja prevodu. Zelo priporočati bi bilo za prevod še njegove „Pickwick Papers“ in krasno povestico: „Božični večer“, Thakerayev „Vanity fair“ ne bi smel manjkati v naši prevodni literaturi, enako Kingsleyeva „Hypatija“, ki slika na krasen način boje kristjanov v Aleksandriji. Od slavnega Disraelija imamo — samo — „Vstajo Skander bega“; njegovi glavni deli „Vivian Grey“ in pa „Sybil“ pa sta nam še nepoznani.

Zelo zanimivo čtivo so Wellsove fantastične povesti: „V letu kometa“ in „Bodočnost Amerike“. Naše ljudstvo bi jih kar požiralo. Od Ridder Haggarda imamo sicer „Dekle z biseri“. Zelo želeli bi bilo, da se njegovi glavni deli „Benita“ in „Fair Margareta“ prevedeta. Od Irea Aug. Sheehana imamo njegovo „Dolino krvi“; priporočal bi pa še njegovi deli: „Luka Delmege“ in „Moj novi kaplan“. Izmed najnovejših je Conan Doyle po svojem „Sherlock Holmesu“ tudi pri nas znan. Žal, da se povest: „Pes iz Baskervilla“, ki je bila v „Slovencu“ prevedena, ni priobčila v posebni knjigi. Morda se da to še naknadno popraviti, ker je ta povest v resnici ena najzanimivejših izmed vseh Conan Doylovih. Skoraj prepridno se prevajajo pri nas zastareli romani Dumasa star. — menda jih bo z „Akto“ vendar dovolj; — pač pa bi priporočali, da se naši prevajalci spomnijo častitljivega Walterja Scotta („Waverley“, „Nevesta iz Lammermoora“), ki je bil v mnogem vzor našim Jurčičem in Kersnikom. Slednjič ne smem pozabiti izbornih povesti Wallacejevih; njegov „Ben Hur“ je preveden in je menda že v 2. izdaji izšel. A tudi njegov roman („Le fair good“) o poginu indijanskoazteške države Montezumove v Mehiki je poln najzanimivejših prigodb. Zaradi popolnosti

omenjam še Oskarja Wildeja, ki je zelo v modi, ki pa bo našemu narodu precej tuj ostal („Slika Doriana Grey“, „Saloma“).

Iz svetovne literature, ki je onkraj velike luže v Ameriki vzrastla, je imenovati le humorista Mark Twaina in pa kot mladinskega pisatelja Cooperja, ki bi tudi zaslužil, da se prevede za naše mladinsko slovstvo. Ravno tako bi bilo želeti, da dobimo že vendar enkrat enkrat „Robinsona Cruzoe“ v dobrem prevodu in primerni opremi. Semkaj spadajo tudi Bret Hartejeve kalifornske povesti in pa Jules Vernejeve fantastično-znanstvene povesti. Naši malčki so s primernim čtivom že precej dobro preskrbljeni, a naši odrasli mladini manjka vsepovsod primerne in zanimivega čtiva v slovenskem jeziku.

Italijanščina.

G. Govekar predlaga: Anunzio G.: „Nedolžni“. Roman. Kak roman Matilde Serao in antologijo pesmi Ade Negrijeve.

G. Klavs: Anunzio G.: „Ogenj“, „Slast“, „Novele peskarske“. — Fogazzaro: „Leila“, „Il santo“. — Verga G. (Novele).

G. VI. Knaflič prevaja: Boccaccijev „Decamerone“.

G. dr. Andrejka: Dantejeva „Divina Comedia“ naj se izda v Debevčevem prevodu in naj se ilustrira. — Petrarcovi soneti z ozirom na Prešerna. — Če je Matilda Serao res „Mat. Žerjav“, se je spomniti s prevodom njenih najboljših del.

„Dom in Svet“ predlaga: Kar se tiče Italijanov smo s prevodi zelo na slabem. Prvi del „Nebeške komedije“, „Zaročenca“ (Manzoni), De Amicisa „Srce“ in par novel Fogazzara in Verge (v Ljubljanskem Zvonu), to je menda vse, kar imamo prevedenega od njih. In vendar bi zaslužila „Nebeška komedija“ Dantejeva, da se izvrši in izda v knjigi, ravno tako bi zaslužila

naša nazovi-rojakinja Matilda Serao (Žerjav?) več pozornosti. Sicer pa rad priznavam, da italijanska literatura nikakor ne dosega dosedaj omenjene angleške in francoske in da nudi ona morda najmanj slovenskemu narodu sorodnega. (L. 1913 je Gradnik prevedel „Ljubezen treh kraljev“.)

Španski.

G. VI. Levstik predlaga: Cervantes „Don Quijote“.
Dr. Glaser: Calderon.

„Dom in Svet“ predlaga: Iz španske literature bi bil Cervantejev „Don Kišot“ še vedno vreden, da se prevede, razen tega so povesti pisatelja Coloma zelo priporočljive; eno, „Juan Miseria“, imamo že prevedeno, priporočal bi pa še njegove: „Malenkosti“, „Pomota“ in „Za kulisami“. — Najbrže je še kaj drugih novejših del — ki pa mi niso znana — vrednih, da se prevedejo.

Portugalščina.

Dr. Glaser: Caomens „Luzijada“.

Severna literatura.

G. Klavs: Björnson, Hamsun Knut, Lagerlöf Selma, Strindberg A., Jacobson J. P., Juhani Aho.

„Dom in Svet“: Glede nemške in skandinavske književnosti velja pri nas praviloma načelo, da ju čitamo v nemškem jeziku, zato jih ne omenjam na tem mestu; kvečjemu da bi se Björnsonove krasne kmetske novele za naše ljudstvo prevedle.

Klasična jezika.

G. dr. Andrejka: Ali se najde slovenski Voß, ki bi nam prevel Homerja? — Slično Janko Šanda.

Pri konkretnem vprašanju, kaj naj se torej prevede, se je pokazalo, da se o tem da razpravljati, ko bo vsak poročevalec imel vsa ostala mnenja pred seboj.

Zato sem evo dal vsebino ankete natisniti in Vam jo pošiljam, da jo proučite.

Tekom januarja 1914 skličem potem ponovno literarni sestanek z dnevnim redom: „Prevodi iz svetovne književnosti“.

Dr. Fr. Ilešič.

Narodna in univerzitetna
knjižnica

© NUK

00000452493

